

Strömsunds kommun
Lars.Bruks@stromsund.se

2018-07-03
Dnr 400-2017:7326

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning om
källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och
svenska i grundskolan vid Vattudalsskolan
i Strömsunds kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och svenska i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i undervisningen om källkritiskt förhållningssätt till digitala och andra källor. Detta omfattar både *vad* undervisningen om källkritiskt förhållningssätt innehåller och *hur* undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att utveckla sina förmågor.

I granskningen omfattar begreppet källkritiskt förhållningssätt både undervisning om *informationssökning och källkritik*. Granskningen omfattar källkritiskt förhållningssätt både till *digitala och andra källor* men med särskild uppmärksamhet på hur undervisningen möter utmaningar kopplade till digitala källor. Granskningen omfattar ämnena *samhällskunskap* och *svenska* i grundskolans årskurs 9.

De övergripande frågeställningarna är:

Samhällskunskap

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet samhällskunskap eleverna förutsättning att utveckla sin förmåga att söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Svenska

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet svenska eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Vattudalsskolan, är en kommunal grundskola i Strömsunds kommun med elever i årskurs 7-9. Skolan har vid granskningstillfället ca 250 elever varav 60 går i årskurs 9. Skolan leds av en tillförordnad rektor som arbetar under vårterminen 2018, innan en ny rektor tillträder. Skolan leds även av en biträdande rektor som jobbar halvtid som svensklärare. Skolan deltar i Skolverkets projekt Samverkan för bästa skola.

Skolinspektionen besökte Vattudalsskolan den 17 maj 2018. Besöket genomfördes av Olivia Öberg och Ylva Gunnars. Intervjuer med elever, lärare i samhällskunskap, lärare i svenska och rektor samt biträdande rektor genomfördes.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Samhällskunskap

Undervisningens omfattning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap omfattar olika slags medier och deras roller i samhället. I undervisningen tas radio, TV, tidningar, bloggar och vloggar upp. Undervisningen om medier förläggs till stora delar i ett arbetsområde i årskurs 7 eller 8 och omfattar då undervisning om falska nyheter, mediers dolda budskap, sociala medier och om vilka regler eleverna behöver känna till när de uttrycker sig i sociala medier. Det varierar mellan lärare i vilken utsträckning de undervisar om tidningars eller webbplatserns uppbyggnad. Några exempel framkommer där lärare undervisar om en tidnings olika delar, såsom skillnaden mellan en ledare och en insändare, medan andra där lärare går igenom webbtidningars uppbyggnad, exempelvis hur eleverna hittar kontaktuppgifter på sidan eller avgör en webbplats trovärdighet.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen omfattar nyhetsvärdering och hur olika individer och grupper framställs. Aktuella nyheter och vad som har hänt i omvärlden tas återkommande upp i början av lektioner. Undervisningen handlar även om att visa på olika sorters nyheter och medier, till exempel tar lärarna upp att tidningar kan ha en viss agenda och hur det påverkar på vilket sätt journalister rapporterar om en händelse. Undervisningen behandlar även hur olika grupper framställs, till exempel män och kvinnor i #Metoo och att de porträtteras på olika sätt. Undervisningen behandlar även klickbete och falska nyheter där lärarna ger exempel på Youtubeklipp som visar falska nyheter om president Putin. I undervisningen tas även algoritmers funktion upp, och vad som styr det som kommer upp i nyhetsflöden på sociala medier.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen omfattar möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier. Undervisningen omfattar i högre utsträckning risker och handlar exempelvis om vad eleverna kan råka ut för på internet, att de måste vara noggranna med vad de skriver och vilka regler som gäller kring ett inlägg som publiceras. En lärare undervisar därtill om hur eleverna skyddar sig på internet, hur de exempelvis kan skydda sig från personer som använder fejkade konton för att komma åt eleverna på nätet. Lärarna pratar om nätmobbing i samband med händelser som uppstår på skolan. Som

möjligheter tar lärarna exempelvis upp mängden information som finns idag, dess lättillgänglighet och globalisering.

Undervisningens utformning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap till viss del är varierad och inkluderar elevaktiva arbetsmetoder. Undervisningen omfattas av moment med genomgångar, skrivuppgifter och ger möjlighet till samtal om aktuella nyheter. Det framkommer att den större delen av undervisningen består i att samtala om aktuella händelser, och ger inte eleverna i lika stor utsträckning möjlighet att träna att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt genom att själva söka och använda information om samhället. Undervisningen omfattar såväl analoga som digitala källor. De har arbetat med TV, radio, olika tidningar, olika webbplatser och böcker. Böckerna som eleverna använder är skolans läromedel eller böcker som lärarna tillhandahåller. Lärarna berättar också att de använder reklam, bilder och manipulerade bilder för att prata om vilket syfte bilderna har.

Granskningen visar att undervisningen inkluderar elevdelaktighet och jämställdhetsperspektiv. Lärarna uppger att de tar reda på elevernas förkunskaper när de undervisar om ett nytt tema, exempelvis genom att göra en mind map. Lärarna frågar eleverna om de vill redovisa en uppgift på ett särskilt sätt, exempelvis muntligt eller skriftligt. Eleverna bekräftar att de ibland får möjlighet att påverka undervisningen. De upplever att tjejer och killar får samma möjlighet att vara delaktiga i undervisningen, men uppger att de inte har pratat om tjejers och killars olika erfarenheter av digitala medier.

Svenska

Undervisningens utformning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen är varierad och inkluderar elevaktiva arbetsmetoder. Lärarna arbetar på olika sätt i undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. De har genomgångar, samtal och låter eleverna söka information och skriva egna arbeten. Lärarna försöker inkludera källor som eleverna använder såsom Facebook, Flashback eller Jodel. Eleverna påverkar undervisningen på olika sätt. En lärare uppger att eleverna kan välja vilka källor de ska använda, en annan uppger att eleverna ibland kan påverka arbetsformer och redovisningssätt. Lärarna utformar undervisningen utifrån elevernas förkunskaper genom att inleda arbetsområden med en mind map, och genom att ställa frågor till eleverna där de får skriva ner vad de tänker om ett visst tema. I undervisningen använder lärarna både analoga och digitala källor i undervisningen såsom läroböcker, Nationalencyklopedin (NE) och Nordiska språks hemsida. De använder även statliga myndigheters webbplatser såsom Skolverket och Institutet för språk och folkminnets webbplats.

Granskningen visar att undervisningen om källkritiskt förhållningssätt är återkommande och ger viss möjlighet till fördjupning. På frågan om hur lärarna arbetar för

en progression i undervisningen uppger lärarna att de för varje årskurs ställer högre krav på att källhänvisningarna skrivs ut korrekt och att eleverna kan diskutera sina källor. Det finns en kommunplan med riktlinjer för hur skolorna ska arbeta så att eleverna fördjupar sina kunskaper i källkritiskt förhållningssätt i alla ämnen. Lärarna använder inte planen eftersom de inte tycker att den är relevant i förhållande till kursplan och kursmål.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande tre områden.

- Undervisningen i ämnet svenska behöver omfatta hela det centrala innehållet i kunskapsområdet *Informationssökning och källkritik*.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen behöver utvecklas vad gäller att pröva källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt och hur eleverna sovrar i en stor informationsmängd. Undervisningen omfattar i låg utsträckning att pröva källor med ett källkritiskt förhållningssätt. Av kommentarmaterialet till kursplanen i svenska framgår att det är svenskämnet som har huvudansvaret för att eleverna lär sig att söka information ur ett allt mer varierat urval av källor, och lära sig att pröva källornas tillförlitlighet.

Lärarna ger få exempel på att de har arbetat med källkritiska begrepp såsom relevans och trovärdighet i ämnet svenska. Lärarna uppger som exempel att de diskuterar med enstaka elever kring källors tillförlitlighet framför allt när eleverna använder en källa som de misstänker är falsk eller inte är trovärdig. Eleverna bekräftar att undervisningen inte omfattar källkritiska begrepp i svenska: "i svenska är vi mer noga med hur vi skriver, hur vi talar, källan är inte lika viktig" och "vi använder inte så mycket källor i svenska, de är inte så viktiga". Granskningen visar vidare att eleverna får lära sig att sovrar i texter. Eleverna sammanställer information i olika uppgifter, exempelvis i uppgifter om folktro och i en utredande text. Skumläsa uppger lärarna att de har gått igenom, men tillägger att de framför allt ska arbeta med detta nästkommande läsår.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska delvis omfattar hur eleverna citerar och gör källhänvisningar, exempelvis när de skriver referat. Undervisningen består i att eleverna får citera och göra källhänvisningar till digitala och analoga källor, men omfattar inte hur eleverna gör detta. En lärare uppger att det är "underförstått" exempelvis att eleverna inte ska plagiera, utan att de ska citera genom att omformulera. Trots detta uppger läraren att det finns elever som plagierar, och att hen då pratar med elever på förekommen anledning. En lärare utgår ifrån att eleverna redan kan citera och göra källhänvisning från mellanstadiet, och att hen påminner eleverna i årskurs 7 hur de gör detta. Lärarna ger dock inget konkret exempel på att de har haft någon genomgång med eleverna med fokus på hur de kan citera och göra källhänvisningar. Eleverna bekräftar att de har arbetat med att göra citat och källhänvisningar, men tillägger att de inte har gått igenom hur de gör detta.

Granskningen visar att undervisningen i svenska omfattar informationssökning på internet och i mindre utsträckning informationssökning i böcker, bibliotek samt genom intervjuer. Undervisningen består framför allt i informationssökning på internet, där lärarna går igenom hur eleverna söker information på internet och eleverna får möjlighet att själva söka. Som exempel visar en lärare en sida med sökresultat på en projektor för att visa vilka sidor som finns och hur eleverna kan förhålla sig till källorna. Undervisningen har inte behandlat sökresultat på internet, såsom exempelvis skillnaden mellan betalda och organiska sökningar och hur algoritmer styr vilka sökträffar som kommer upp. I viss utsträckning omfattar undervisningen informationssökning i böcker, och eleverna går till ett närliggande kommunalt bibliotek en gång under årskurs 7. Efter det har de möjlighet att gå till biblioteket för att söka information till ett arbete. Enligt lärarna används intervjuer i minst utsträckning som en metod att söka information.

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar för samverkan och erfarenhetsutbyte för att utveckla undervisningen om källkritiskt förhållningssätt.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ge lärarna möjligheter att samverka och utbyta erfarenheter i syfte att utveckla undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Granskningen visar att lärarna inte samverkar i undervisningen. Det framkommer att det finns avsatt tid för samverkan genom ämneslagsmöten varje vecka, men att lärarna inte har haft möjlighet att samverka kring undervisningen vid dessa tillfällen. Lärarna uttrycker önskemål om bättre förutsättningar för att kunna planera undervisningen i källkritiskt förhållningssätt tillsammans, så att den kan bli mer fördjupad. Lärarna i samhällskunskap uppger att de sällan träffas eftersom de undervisar i flera ämnen och att de framför allt pratar om praktiska frågor vid sidan av undervisningen när de träffas. Lärarna i svenska uppger att de samverkade mer förut när de satt i samma arbetsrum, men att de inte gör det längre eftersom de nu inte sitter tillsammans.

- Rektorn behöver säkerställa att lärarna har den kompetens som krävs för att undervisa om källkritiskt förhållningssätt.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver följa upp lärarnas kompetens att undervisa om informationssökning och källkritik samt erbjuda relevant kompetensutveckling där det behövs. Detta för att kunna säkerställa att skolan erbjuder en undervisning om källkritiskt förhållningssätt som är uppdaterad och moderniserad utifrån en snabb teknikutveckling. Granskningen visar att lärarna inte har deltagit i någon fortbildning om källkritiskt förhållningssätt. Lärarna berättar att de ibland känner att de har tillräcklig kompetens för att undervisa om källkritiskt förhållningssätt, men att de vid andra tillfällen inte känner att de vet tillräckligt för att undervisa eleverna om detta. Lärarna har möjlighet att lyfta frågan om att få gå på någon kompetensutveckling vid resultat- och utvecklingssamtal. En lärare ger som exempel att hen önskar kompetensutveckling om sociala medier. Rektorerna uppger att de inte har arbetat som rektorer tillräckligt länge för att känna till lärarnas kompetens i källkritiskt förhållningssätt.

1.1 Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 3 mars redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2017:7326) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

 Agneta Kenneberg

Beslutsfattare
Signerat av: Agneta Kenneberg

 Olivia Öberg

Föredragande
Signerat av: Olivia Öberg

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/undervisning-om-kallkritik/>

Bilaga 1 Författningsstöd för kvalitetsgranskningsprojekt Undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhälls- kunskap och svenska i grundskolan

Skollagen (2010:800)

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

1 kap. 9 §

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

2 kap. 9 §

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn och förskolechefen ska benämnas på detta sätt. Dessa benämningar ska förbehållas den som har en anställning som rektor eller förskolechef.

En ställföreträdare får utses för en rektor eller en förskolechef

2 kap. 34 §

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling.

Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

10 kap. 2 §

Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Skolförordningen (2011:185)**5 kap 2 §**

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2016. Denna läroplan, tredje upplagan, tillämpas fram till dess att den fjärde upplagan träder i kraft den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019).

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

I detta avsnitt anges bland annat att;

”Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Enligt ett av de övergripande målen ska skolan ansvara för att varje elev

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden.

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

I detta avsnitt anges bland annat att elever ska ges inflytande över utbildningen och att de fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Ett av skolans mål är att varje elev

- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,
- verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen,
- svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel och
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

*Centralt innehåll**Information och kommunikation*

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska*Syfte*

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

*Centralt innehåll**Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS 2010:37, Lgr 11) Reviderad 2017. (obligatorisk fr.o.m. läsår 2018/2019)

Under läsåret 2017/2018 är det *möjligt* att följa den fjärde upplagan av läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (reviderad 2017). Från och med den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019) är det däremot *obligatoriskt* att följa den fjärde upplagan av läroplanen. Avsnitt för att förtydliga skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens har lagts till i den fjärde upplagan (2017 års revidering). Exempelvis har i kursplanen för ämnet samhällskunskap, starkare betoning tillförts på att omfatta olika aspekter av digitala medier, till exempel hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering. I kursplanen för ämnet svenska har ett syfte för ämnet tillförts om att ge eleverna möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter.

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

”Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet, med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna

sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

”Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens...”

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Samma innehåll i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

En punkt har lagts till under övergripande målen där det anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Ingen ny lydelse i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.
- Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information om samhället från olika källor. Genom

undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

Centralt innehåll

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska

Syfte

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

Centralt innehåll

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. (Proposition 2009/10:165)

"(...) Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper." (s. 223)